

INTRODUKTION

Formålet med et inkluderende forældresamarbejde

Både medarbejdere og forældre kender det. I forsøget på at bygge relationer op i forældregruppen, mangler der ofte nogen. Forældre, som af den ene eller anden grund ikke er med - men som mangler, fordi alle betyder noget i et inkluderende fællesskab.

Det er vigtigt at få alle forældre med og at sikre, at de kan deltage i deres barns, i klassens og i skolens liv på måder og i et omfang, hvor de føler sig tilpas og oplever at høre til.

Udgangspunktet er, at jo stærkere relationerne og samarbejdet mellem skole og forældre er helt fra skolestart, desto bedre står alle, når noget bliver svært i klassen eller omkring det enkelte barn.

De voksne træder en sti for børnene

Når børn begynder i skole, begynder en mangeårig dannelsesrejse for både dem og deres forældre.

Et barns trivsel, læring og udvikling er betinget af muligheden for at kunne interagere med andre og tage del i skolens fællesskaber. På den måde udvikler barnet sig og danner en personlighed.

Derfor er det centralt at støtte barnet i at tage del i og forholde sig åbent til sin skole og de børn og voksne, man er sammen med i løbet af dagen.

Når forældrene går forrest og møder skolen og fællesskabet med åbenhed og nysgerrighed, træder de en sti, som giver børnene gode betingelser for at trives, lære og udvikle sig.

Et skærpet blik på det eksisterende samarbejde

Skole og hjem må således møde hinanden i rammer, der fremmer åbenhed og nysgerrighed på forskellige måder.

Disse rammer skal skolen som udgangspunkt facilitere, men tanken med dette materiale er ikke, at den enkelte skole eller medarbejder skal bruge mere tid eller flere ressourcer på skole-hjem samarbejdet.

Målet er at skærpe skolens blik for, hvordan man i højere grad kan involvere og engagere forældrene i dét, der allerede gøres.

Af samme årsag tager materialet afsæt i møder og aktiviteter – også kaldet samarbejdsarenaer – som allerede eksisterer på langt de fleste skoler.

Man kan nå mange - men ikke alle

Det inkluderende forældresamarbejde kan ikke afvæbne alle konflikter eller vække lysten til deltagelse hos alle forældre.

Der vil højst sandsynligt fortsat være situationer, hvor forældre/skole eller forældre/forældre oplever udfordringer i at møde og kommunikere med hinanden. Her må andre konfliktnedtrappende værktøjer i brug.

Der vil formentlig også fortsat være forældre, hvis nysgerrighed overfor skolen er svær at vække. Her kan man være nødt til at være mere insisterende og målrettet i forhold til at få alle med.

INTRODUKTION

Nøgleordet er dannelse

Dannelse er en vigtig del af folkeskolens opgave, og man taler om skolen som en dannelsesrejse.

I korte træk handler dannelse om at blive en del af noget større - fx at få kendskab til et nyt fag eller at indgå i forskellige fællesskaber.

Dannelse forudsætter, at man åbner sig for noget nyt og for andre mennesker, og at man lytter og forholder sig anderledes, end man plejer. Dannelse handler således om ligeværdighed, dialog og medansvar. Dermed træner man en inkluderende indstilling og lærer at møde sin omverden med åbenhed og nysgerrighed.

Forældre har betydning for, hvordan børnene møder skolen og fællesskabet med åbenhed og nysgerrighed - men forældrene påvirker og påvirkes også selv af skolen og de relationer, de indgår i.

Forældrene er således med på børnenes dannelsesrejse som et understøttende bagland, der inspirerer og motiverer børnene.

Podcast om dannelsesrejsen

Hør mere om dannelse og samskabelse i skolen i podcasten "Samskabelse mellem skole og hjem, der understøtter børns dannende og inkluderende fællesskaber". Værter er lektor Lars Geer Hammershøj fra Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU) og projektleder Kirsten Birk Lassen. Du finder podcasten på skole-foraeldre-kbh.dk

VELKOMMEN I SKOLEN

- en dannelsesrejse for alle

Plakat med de arenaer, hvor samskabelsesmodellen kan styrke forældresamarbejdet. Plakaten kan bestilles online. Se side 29.

(Illustrator: Karen Borch)

INTRODUKTION

Tegn på et inkluderende samarbejde

I et inkluderende forældresamarbejde er forældrene ikke passive modtagere, men derimod medskabere af skolens liv og fællesskaber. De aktiveres af lysten til og muligheden for at finde deres egen rolle i samarbejdet.

Skolen definerer altså ikke indholdet i samarbejdet på forhånd. Det sker på de planlagte møder og aktiviteter. Skolens opgave er først og fremmest at være vært og facilitator for samarbejdet.

Samskabelsesmodellen er et værktøj og en hjælp hertil.

Hvad er samskabelse?

Man kalder det samskabelse, når ligeværdige aktører skaber noget sammen. Det kan være, at man løser en udfordring, inspirerer hinanden eller skaber noget helt nyt sammen.

I det inkluderende forældresamarbejde er samskabelse rettet mod at understøtte børnenes lyst til at gå i skole og være en del af et godt klassefællesskab.

Tegn på, at forældre arbejder inkluderende

- Forældre føler sig hjemme/godt tilpas på skolen.
- Forældre viser glæde, tager ejerskab og fortæller den gode historie om skolen.
- Forældre deler bekymringer og udfordringer med hinanden og med skolen – ærligt og oprigtigt.
- Forældre henvender og adresserer rette vedkommende, når de undrer sig, har spørgsmål eller er utilfredse.
- Forældre tænker fællesskabet og hinandens børn ind i det, de siger og gør.

Tegn på, at personalet arbejder inkluderende

- Personalet faciliterer og rammesætter møder eller aktiviteter mellem skole og hjem.
- Personalet glædes over samarbejdet med forældrene.
- Personalet deler bekymringer for eller udfordringer i klassen med forældrene og har tillid til, at forældrene kan rumme det og favne hinandens børn.
- Personalet lytter til og handler på de tilbagemeldinger, der kommer fra forældrene.
- Personalet stiller spørgsmål, før de giver svar.

VÆRKTØJER

Sådan kommer I godt i gang

Skolebestyrelsens overordnede opgave er dels at drøfte og vedtage principper for det, der på skolen er vigtigt at sætte retning for, dels at følge op på løbende, om retningen er forstået og er at genfinde i hverdagen (føre tilsyn).

Når skolebestyrelsen formulerer et princip for inkluderende forældre-samarbejde, danner det afsæt for, hvordan børnehaveklasseledere, lærere, pædagoger og skoleledelse tilrettelægger arbejdet. Med princippet vil forældre således på tværs af klasser og på tværs af årgange møde en vis grad af ensartethed i måden, man samarbejder og udvikler det på.

Med et princip får personalet en ramme at arbejde indenfor, og også kunne begrunde de pædagogiske valg ud fra. Det kan særligt være hjælpsomt i de tilfælde, hvor man oplever udfordringer i samarbejdet – fx når der på forældremøderne går for meget tid med emner, som ikke er fremmende for samarbejdet.

Her kan skolebestyrelsen være med til at sætte retning og tage de kedelige og/eller konfliktfulde emner ud af hverdagen. Det levner tid og rum til det, som giver energi i samarbejdet, og som kan udvikle det.

Inspiration: Et standard-princip

På Skole og Forældre Københavns hjemmeside finder du et standard-princip for et inkluderende forældresamarbejde.
www.skole-foraelde-kbh.dk/projekter

VÆRKTØJER

Køreplan: En principbeslutning i 7 trin

1

Afklaring: Drøft i skolebestyrelsen, om der er stemning for at sætte fokus på inkluderende forældresamarbejde, og nedsæt en arbejdsgruppe, der kan lede processen.

2

Forberedelse: Sæt "Princip for inkluderende forældresamarbejde" på skolebestyrelsens dagsorden. Afsæt ca. 1 time til punktet. I dagsordenen opfordres medlemmerne til at orientere sig i dette materiale og eventuelt høre podcasten - se side 29.

3

Drøftelse: På bestyrelsesmødet drøfter I:

- Formål: Hvad vil I på jeres skole gerne opnå med et inkluderende forældresamarbejde? Her kan I tage afsæt i refleksionsspørgsmålene side 10. Udvælg gerne nogle stykker, og drøft dem i mindre grupper, så alle i bestyrelsen har god mulighed for at komme til orde.
- Vælg arenaer: Gennemgå samskabelsesarenaerne. Drøft, om der er arenaer, I ønsker at styrke eller gøre mere ensartede.
- Inddragelse: Drøft, hvem I vil involvere i formuleringen af et princip for det inkluderende forældresamarbejde, og hvad I vil bede dem reflektere over. Involveringen kan fx omfatte børnehaveklasseledere, lærergrupper, KKFO-medarbejdere og kontaktførelse.

4

Udkast: Med hjælp fra skolelederen skriver arbejdsgruppen videre på et principudkast og inviterer til dialog med de persongrupper, bestyrelsen har valgt. Hent evt. inspiration fra standardprincippet - se side 29.

5

Godkendelse og tilsyn: Arbejdsgruppen fremlægger principforslaget på et skolebestyrelsesmøde. Er der mange kommentarer, rettes det til og sættes på det efterfølgende bestyrelsesmøde til godkendelse. Samtidig er det en god idé at aftale, hvornår bestyrelsen vil føre tilsyn med, om princippet fungerer som forventet. Find inspiration i tilsynsguiden side 11.

6

Kommunikation: Aftal hvornår I ønsker at føre tilsyn og læg det ind i bestyrelsens fremtidige planlægning. Her drøfter I, hvordan ... Brug tilsynsguiden s 11 som afsæt for tilsynsdrøftelsen.

7

Tilsyn: Sæt årlige tilsyn i kalenderen, hvor I drøfter, hvordan samskabelsen mellem skole og hjem fungerer, og hvordan forældrene er en del af deres barns skoleliv.

Refleksionsspørgsmål til skolebestyrelsen: Hvad er vigtigt i forældresamarbejdet hos os?

- Beskriv et forældresamarbejde, man som forælder har lyst til at være en del af.
- Beskriv det forældresamarbejde, man som forældre ikke har lyst til at være en del af.
- Hvilken stemning ønsker vi, at forældrene går hjem med, når de har været til forældremøde, skole-hjem samtale eller andet?
- Beskriv et forældresamarbejde, hvor forældre kan være med på flere forskellige måder.
- Hvordan ser det ud, når forældre møder andre børn og skolens medarbejdere med åbenhed og nysgerrighed?
- Hvordan ser det ud, når medarbejdere møder forældre med åbenhed og nysgerrighed?
- Hvorfor er det vigtigt at få alle forældre med fra skolestart?
  - For børnene?
  - For forældrene?
  - For skolen?
- Er der arenaer på vores skole, som er særlig vigtige, at medarbejdere og forældre er sammen om at skabe? Hvorfor?
- Er der i nogle arenaer udfordringer eller noget, der bøvler, som kan afhjælpes ved, at skolebestyrelsen sætter en mere tydelig og principiel retning?

Hvordan ser det ud, når forældre møder andre børn og skolens medarbejdere med åbenhed og nysgerrighed?

I kan finde inspiration på side 7: Tegn på inkluderende samarbejde og i tilsynsguiden side 11.

VÆRKTØJER

Tilsynsguide

Tilsynsguiden er et nyttigt værktøj, når skolebestyrelsen løbende skal følge op på, om det princip, I har vedtaget, fungerer og bliver fulgt i organisationen.

Den er udformet som en samtaleguide, der skal fremme den fælles refleksion og hjælpe en drøftelse på vej i skolebestyrelsen. Formålet er at skabe et bedre afsæt for at understøtte et inkluderende forældresamarbejde.

Spørgsmål, der relaterer til forældre

- Føler forældre sig hjemme/godt tilpas på skolen? Hvornår?
- Viser forældre glæde ved skolen og fortæller den gode historie? Om hvad?
- Viser forældrene ejerskab for skolen? Hvordan?
- Deler forældre bekymringer og udfordringer med hinanden og med skolen – ærligt og oprigtigt?
- Henvender forældrene sig rettidigt til dem det vedrører, når de undrer sig, har spørgsmål eller er utilfredse?
- Tager forældrene hinandens perspektiv og støtter hinanden i eventuelle udfordringer eller problemstillinger?

- Tænker forældrene fællesskabet og hinandens børn med ind i det, de siger og gør? Hvordan?

Spørgsmål, der relaterer til medarbejderne

- Arbejder personalet systematisk med et inkluderende forældresamarbejde, og gør de brug af skolebestyrelsens principper? På hvilke årgange?
- Bliver det inkluderende forældresamarbejde i tilstrækkelig grad faciliteret af personalet, så forældrene får lyst til at være med og oplever et samarbejds-klima præget af åbenhed og nysgerrighed?
- Lykkes personalet med at få forældrene på banen og skabe arenaerne sammen med dem?
- Glædes personalet over samarbejdet med forældrene? Hvordan?
- Deler personalet bekymringer for eller udfordringer i klassen med forældrene? Hvordan?
- Lytter og handler personalet på de tilbagemeldinger, der kommer fra forældrene?
- Hvad siger personalet om forældrene, når forældrene ikke er til stede? Hvilke antagelser/forforståelser har personalet om forældrene?

VÆRKTØJER

Kontakt- og trivselsforældre

Kontaktforældre og trivselsforældre spiller en stor rolle for klassens fællesskab og er vigtige for at fremme et inkluderende forældresamarbejde.

På mange skoler er det kutyme, at skolebestyrelsen holder årlige møder med kontaktforældrene. Her kan det være en god idé at tage det inkluderende forældresamarbejde op som et tema.

Afsættet for drøftelsen kan være, hvordan bestyrelse og kontaktforældre forstår skolens princip om et inkluderende forældresamarbejde, og hvilken rolle kontaktforældrene har. Det kan bl.a. handle om, at kontaktforældrene:

- Har fokus på alle børn og alle forældre og er bevidste om, at de taler på vegne af flere forskellige forældre
- Glædes over det, som forældre hver især kan bidrage med – stort og småt er lige godt
- Har øje for at sætte initiativer i gang, som er inkluderende og overkommelige
- Inviterer forældregruppen til at komme med input og bidrage, hvor det er nødvendigt, så alle kan tage ejerskab for fællesskabet.

”Vi kan mærke, når der er noget i forældregruppen, der ikke fungerer. Det er som at have et ekstra barn i klassen, der mistrives.”

Børnehaveklasseleder

”Når forældrene går forrest og møder skolen og fællesskabet med åbenhed og nysgerrighed, træder de en sti, som giver børnene gode betingelser for at trives, lære og udvikle sig.”

Uddrag fra introduktionen